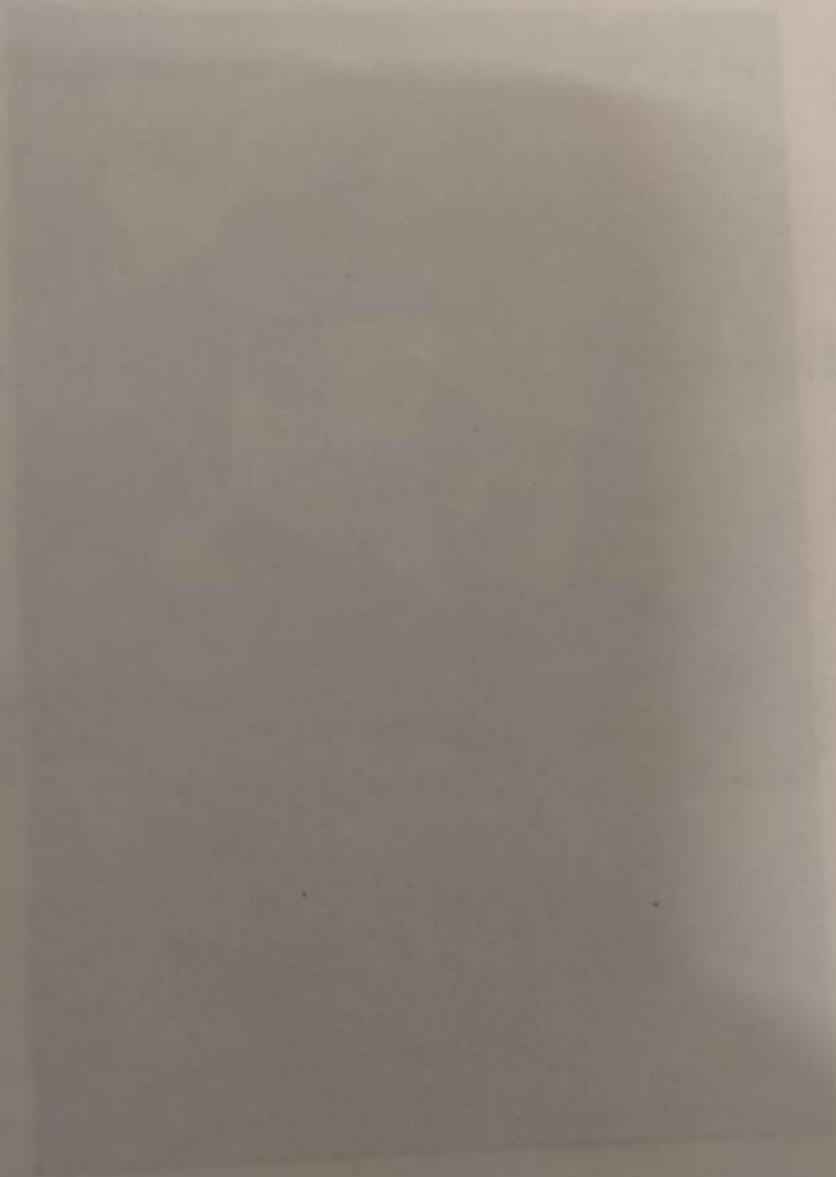

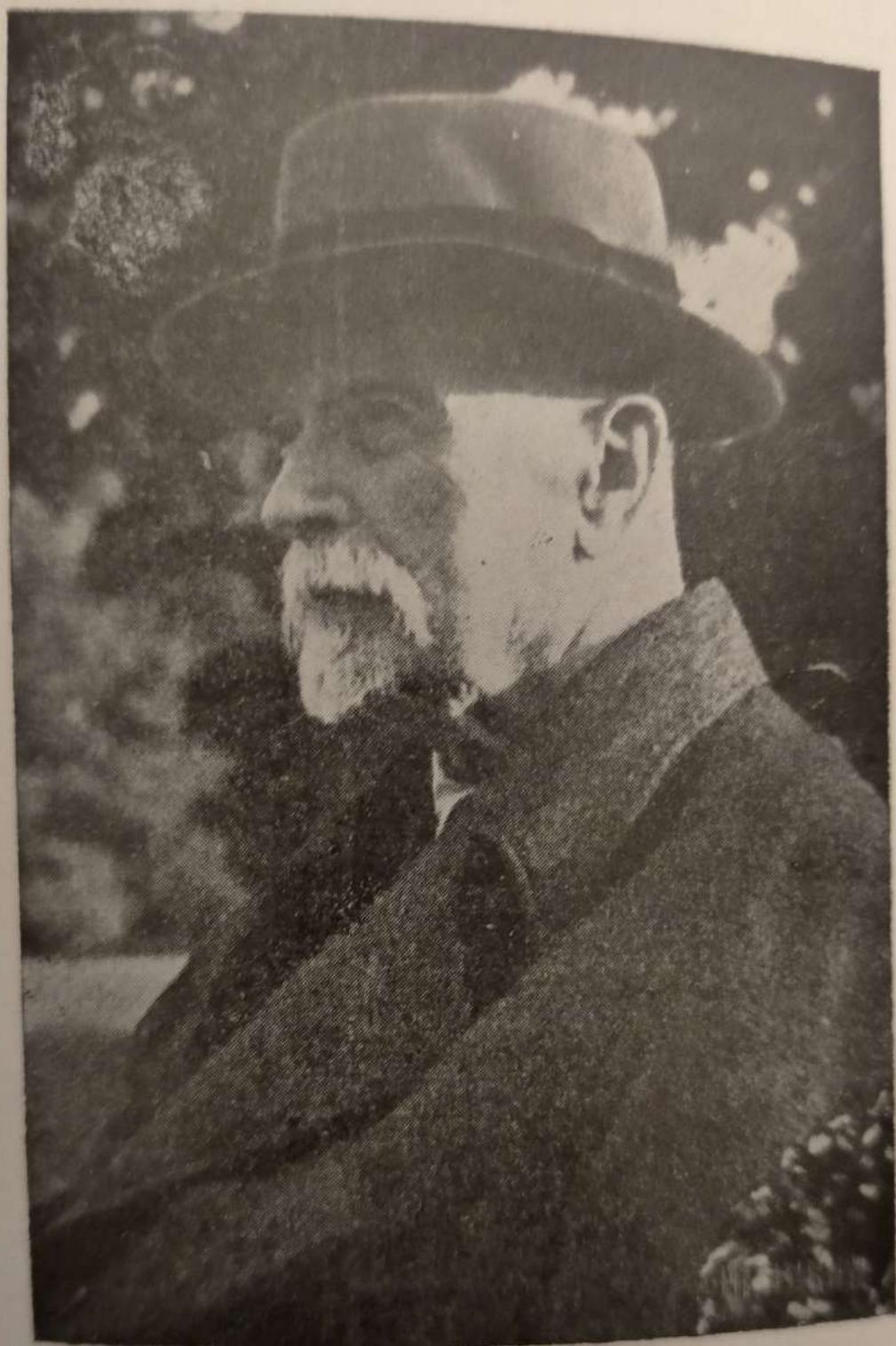
**AL MEMORIE
DEL GRAND DEMOCRAT
T. G. MASARYK**

BIBLIOTHÈQUE

AM 204

AL MEMORIE DE T.G.MASARYK

*Li ultim foto del president Liberator T. G. Masaryk
in li parc de Lány li 1. septembre 1937 ye clocca 17.
Fotografat su ex-secretario personal Dr. Jar. Cisař.*

BIBLIOTHECA DE OCCIDENTAL

3

AL MEMORIE DEL GRAND
DEMOCRAT

T. G. MASARYK

1937

EDITORIA OCCIDENTAL
BRNO

DEMOCRATIE

Qualmen vu vell formular vor propri e max profund argument por li democratie?

Li max profund argument por li democratie es li crede in li hom, in su valore, in su spiritualitá e inmortal ánima; to es li ver, metafysic egalitá. In etic regard li democratie es motivat quam li politic realisation del amore al proximo. Lu etern ne posse esser indiferent a lu etern, lu etern ne posse mis-usar lu etern, it ne posse explotar it e violentar it.

Vu do vide, de facto, li ver fundament del democratie in li religion; si yo posse expresser it in ti modo, vu es in fact anc un theocrat.

Yo ne time li paroles, e pro to yo ne objecte necos contra ti formulation, si vu concepte li theocratie litteralmen quam li regime de Deo. Yo concepte li stat, li statal vive, li politica, li tot vive vermen sub specie aeternitatis. Li ver democratie, basat sur li amore e estimation al proximo e al omni proximos, es li realisation del ordin deal sur li terre

Li democratie es solmen un form del state, it ne es solmen to, quo es scrit in li constitution; li democratie es li conception del vive, it es fundat sur li fide in li homes, in li humanitá. It ne existe li fide sin li amore, it ne existe li amore sin li fide.

Yo ha dit unquande, que li democratie es li discussion. Ma li ver discussion es possibil solmen tá, ú li homes fide reciprocmen unaltru e sercha honestmen li veritá. Li democratie es li conversation inter egal homes, li reflection del liber cives coram li tot publica — li parol „parlament“ have un bell sens, on deve solmen incorporar it!

Yo ha dit, inter egal homes. Yo save, li homes ne es egal; necú sur li terre, ni in li homes ni in li natura, ne existe li egalitá, — it existe li variation; solmen quam ín mortal ánimas noi es vermen egalvalent. Liberté, égalité, fraternité — mem li revolution francés hat acceptet de facto li ordon de Jesu, li ordon del amore al proximo. It sembla quam paradox, ma it es li veritá: mem li rationalistes francés esset — theocrates, benque ili considerat Deo solmen quam li Suprem Ente.

Li democratic ideal ne es solmen politic, it es anc un ideal social e economic. Yo refusa li communism. Sin individualism, sin individues talentat e ingenios, sin capabil ductores, sin genies de labor — li societé ne posse esser organisat rationalmen e equitosmen. Li democratie significa in social regard escartar li degradant misere; in li republica, in li democratie it deve esser ínpossibil, que individues o corporationes explota lor concives — in li democratie un hom ne deve esser li medie por un altri. Ti natural variation deve esser organisat per repartition e hierarchie de

functiones; li organisation de homes sin superiores e subalternes ne es possibil, ma it deve esser un organisation e ne li privilegie, ne li aristocratic domination, ma li reciproc servicie. Li democratie besona ductores, ne li dominos.

Yo accepte li democratie anc con li consecuenties economic e material; ma yo basa it sur li amore — sur li amore e justicie, quel es li mathematica del amore, e sur li conviction, que noi es obligat auxiliar li realisation del ordin divin sur li terra, li synergie con li volentie deal.

Yo save, hodie on argue li principies del democratie sovente ex li materialism; li materialism es adver hodie scienticmen abandonat — ples spectar in li modern scienties, quo ili dí pri ti materie — ma it dura ancor in li extrem appreciation del material conditiones del vive. Yo save, it existet e existe ancor li opression material, ma to es solmen li parte del opression moral. On objecte contra li theism, que li crede in li inmortalitá e li amore al proximo contenta se con filantropie, con almosne, que it ne ducte al modern e socialistic postulate del juristic e leyal abrogation del misere. Yo ne save, pro quo. Li theism, li religion, ne es ya solmen un personal attitude, it es anc li ordine colectiv e it pena sempre e partú devenir un organisation. Li amore rational, li religion ductet per li rason, va realisar li humanitá per leyes, ma nequande it posse liberar nos del moral obligation

del personal participation e auxilie. It vell esser un strangi democratie, in quel li moral nitiative individual ne vell haver loc.

Vu parla pri li democratie perfect; ma hodie on prefere serchar li erras del democratie e parlar pri su crise.

Li crise del democratie — yo peti vos, quo ne es hodie in li crise? Noi vive nu in un epoca transitiv; vu save, que Švehla dit, que li guerre dura ancor, benque on ne tira plu. Noi es — omni states e naciones — in un desfacil renaissance; it ne es possibil postular strax un ovre perfect e por li seculs. It ne significa, que nor democratie, nor ordines ne vell posser esser plu bon quam ili es. Li democratie have su erras, pro que li cives have lor erras. Qual es li mastro, tal es su butica.

Ples regardar nos: Noi ne havet durant centennies nor propri dynastie, noi ne havet — ultra rar exceptiones — li nobilité con national conscientie, noi ne havet rich e grand dóminos — noi es destinat per nor historie e per nor caracter por li democratie. In li cultural regard noi apartene al europian occident; it es denov un referentie al eclarat democratism. Noi es un nation totalmen democratic (per córpor e per ánima); si nor democratie have su mancas, noi deve superar les, ma noi ne deve superar li democratie.

On dí por exemple: li parlament ne plu suffice.

Ne: ne plu, ma: ancor ne li parlament es electet per electores — qui hat educat ti electores politicmen e moralmen? Li old regime; noi ne have til nu deputates plencrescet durant li republica. Li democratie deve exister ne solmen sur li constitutional paperes e in li bocc del demagogos. Mem li max bon parlament ne es destinat por votar pri li veritá, justicie e moralitá; pri li fundamental principies de politica, justicie e morale on ne posse votar secun li majorité. Li democratie self ne posse educar li homes. Li respectabil, seriosi homes es educat in li familie, in li scol, per eclesies, statal administration, litteratura, jurnalistica etc. Esque li democratie impedi to? Esque ne existe ci un politic circulus vitiosus? Li democrates fa li democratie; plu bon es li democrates, plu bon es anc li democratie. Noi mey confesser nos, que li tal nominat inteligentie es anc culposi — li prestres, instructores, scritores, oficiarios e in general li homes, queles educa e ducte li masses del cives. Li democratie es li majorité ductet — qui es do ti ductores e qual ili es? Un francés autor ante ne long témpor ha corectmen fat li diagnose pri li „trahition del inteligentie“.

On plendi pri li corruption — bon, combatte it! Ma on ne mey generalisar — e noi ne mey creder al corruptionarios, queles plendi pri li corruption. It existe sat mult corruption secret, li habil elusion de leyes, li corruption presc leyal — it ne suffice

afrontar it negativmen, ma positivmen: on mey haver plu mult estimation al leyes e al state! Yes, yo parla pri li civic morale — pri li loyalitá in li anglés sens.

In egal maniere quam pri li corruption on plendi pri politic erras, li incapabilitá de deputates, del guvernament e de omni possibil public factores. Yes, noi fa erras, yo self ha errat sovente, noi ne save it ancor bon. Li republica, democratie, nor state es ancor yun e noi ha recivet it presc gratuitmen. In li politica e in li administration manca nos li tradition e pro to noi erra.

Yo ne parla contra li critica, in contrari, yo desira, que on critica omni defectes e erras; ma ti critica deve ne servir al demagogie, ma al instruction e amelioration. Noi besona criticos intelligent e honest, criticos, queles possede li civic virilitá e coragie; li ver critica ne es negation ni rejettation de responsibilitá sur li altris, ma li collaboration e coresponsibilitá.

On plendi ye li politic partíes. Justmen, si ti partíes nutri li passion del partisan egoism. Ma li partíes ne es ya e ne posse esser altri quam li medial valore de lor electores, ili depende del presse e civic education — sempre ti problema de duction! On mey sempre e sempre postular del parties lu un: ili mey selecter por deputates e representantes li respectabil, politicmen apt e cultivat mannes e féminas. Por me li politica e li democratie es un

cose enormimen seriosi; it es li labor, yo vell dir, por li elite.

E si noi va vermen cuidar pri li amelioration de nor aferes, noi ne va obliviar cuidar anc pri li politic adolescentie — it es tre important question por li state, por su guvernament e li parties! Un old problema del genitores e infantes! E denov ti magic circul: esque nor prestres, instructores, scriitores e jurnalistes es conscient pri ti problema? Esque li guvernamentes, li parties e li deputates memora it?

E quo vu opine pri ti voces postulant li state corporativ o li dictatura?

Nu, vu ne va forsan demandar, que yo mey explicar li tot scientie pri li state; noi ha surtit simplicmen ex li dat politic relationes e noi ha dit divers idées por ameliorar nor public aferes. Yo save, anc che nos existe homes, queles admira li corporativ o dictatoric states.

Ma solmen ti grand e potent; ti minor states ne furni tal atractiv exemple.

It es comprensibil. Li potentie plese al homes, ma on ne posse ya imitar ti potentie; nequel regime ne posse crear ex un micri state un grand-potentie. On delibera poc, quo es apt por nos; sovente on simiiza solmen lu foren, in vice de instructor se ex li foren exemple. Ante omnicos it

es necessari expectar li resultates! Quin o deci annus es ancor poc por un historic argument. Por exemple: li corporationes in vice de parties, un state corporativ? In li medievie existet partú states corporativ. Yo questiona, pro quo on ne ha conservat les? Esque li corporationes esset minu egoistic quam li contemporan parties? E esque li parties che nos ne es in plu grand parte corporativ? Hodie existe centenes e centenes de special professiones e corporativ interesses — qualmen vu intente atinyer li acord inter ili, si ne denove per un parlament? Li dictaturas ha abrogat li parlament, ma ili apella al volentie del popul; ergo in fact ili apella al democratie. E ancor alquicos: li absolutistic monarchies esset in su specie dictaturas — pro quo on ne ha conservat les?

Quande li guerre ha finit, yo pensat: noi va haver un republica, ma in li comensa it va esser directet dictatorimen. E vu vide, nor republica ne besonat tal institution. Yo ne time li paroles e yo di, que mem li democratie ne posse passar sin un cert gradu de dictatura; quande li parlament ne sessiona, decide li guvernament e li president del republica self; ma ili es limitat per leyes e ili es submisset al futur critica e controlle del parlament, al critica del jurnales e convenidas. It es justmen anc li fundament del democratie: liber critica e public controlle.

Yo es principial, ma ne ciec adherent del demo-

cratie; yo conosse li debil láteres del systema e
ni un mal experientie escapat me, ma — yo ne
regretta ni por un moment mi decision, pri quel
yo ha reflectet quande yo retrovenit del guerre,
que yo va servir al democratie e al republica.

Li democratie es li garantie del pace. Por nos
e anc por li munde.

BIBLIOTHECA DE OCCIDENTAL

Tom III

AL MEMORIE
DEL GRAND DEMOCRAT
T. G. MASARYK

Autorisat traduction in Occidental
de Jaroslav Podobský

ex li libre

de Karel Čapek

HOVORY S T. G. MASARYKEM
(Conversations con T.G. Masaryk)

Printat in li printeria

de Jan A. Kajš, Brno